

Pracovní a služební poměry 2

Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Mgr. Jan Grepl, 2021

© Mgr. Jan Grepl 2021 | jan.grepl01@upol.cz

1

Mgr. Jan Grepl

- ▶ Advokát
- ▶ Vysokoškolský učitel
- ▶ Přednášková činnost

- ▶ jan.grepl01@upol.cz
- ▶ www.greplak.cz

© Mgr. Jan Grepl 2021 | jan.grepl01@upol.cz

2

Služební poměr

- ▶ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě (účinnost 1. 1. 2015)
  - ▶ Nutné odlišovat od:
    - ▶ Pracovního poměru úředníků územně samosprávných celků (zákon č. 312/2002 Sb.)
    - ▶ Služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů (zákon č. 361/2003 Sb.)
    - ▶ Služby vojáků z povolání (zákon č. 221/1999 Sb.)
- ▶ Nařízení vlády č. 92/2015 Sb., o pravidlech pro organizaci služebního úřadu
- ▶ Nařízení vlády č. 135/2015 Sb., o dalších překážkách v práci...
- ▶ Nařízení vlády č. 136/2015 Sb., o rovnocennosti některých zkoušek...
- ▶ Nařízení vlády č. 1/2019 Sb., o oborech státní služby

© Mgr. Jan Grepl 20211 | jan.grepl01@upol.cz

3

Služební poměr

- ▶ Veřejnoprávní služební poměr mezi **státem** a **vybraným úředníkem**, který musí plnit zákonem vymezené povinnosti určené pouze pro jeho postavení ve státní službě a je odpovědný za výkon státní služby
  - ▶ Služební poměr přímo k České republice, nikoli ministerstvu či úřadu!
- ▶ Stát takovému úředníkovi poskytuje určitá práva, která jsou specifická výhradně pro postavení státního úředníka

© Mgr. Jan Grepl 20211 | jan.grepl01@upol.cz

4

Působnost zákona o státní službě

► Pozitivní

- Zákon o státní službě upravuje zejména právní poměry státních zaměstnanců vykonávajících státní správu ve státních úřadech, jejich služební vztahy a odměňování, a dále pak organizační věci státní služby

► Negativní (§ 2 ZSSL)

- Člen vlády, jeho poradce, Zci, kteří vykonávají další činnosti pro člena vlády
- Vedoucí Úřadu vlády ČR a Zce, který vykonává činnosti pro vedoucího
- Člen Rady pro rozhlasové a televizní vysílání
- Předsedu a místopředsedu Úřadu pro ochranu osobních údajů...

Terminologie

► Správní úřad

- Správním úřadem pro účely tohoto zákona je ministerstvo a jiný správní úřad, jestliže je zřízen zákonem a je zákonem výslovně označen jako správní úřad nebo orgán státní správy (srov. zákon č. 2/1969 Sb., kompetenční zákon)

► Služební úřad

- Služební úřad je nejen správní úřad, ale i další státní orgány či právnické osoby, pokud jim zákon přiznává status služebního úřadu
- Jde o orgán, kterému přísluší jednat a rozhodovat ve věcech služebního poměru jemu podřízených zaměstnanců
- Zákon tak označuje vládu, náměstka pro státní službu, personálního ředitele sekce pro státní službu, státní tajemníky a vedoucí služebních úřadů

Terminologie

▶ Státní zaměstnanec

- ▶ Státním zaměstnancem je fyzická osoba, která byla přijata do služebního poměru a zařazena na služební místo nebo jmenována na služební místo představeného k výkonu některé z činností uvedených v § 5 ZSSl
- ▶ Na správním úřadě mohou být zaměstnáni i osoby na **smluvním základě pracovního práva**. Půjde o osoby **nevykonávající státní správu**. Tedy zaměstnanci odpovídající za provádění pomocných, servisních či manuálních prací na správních úřadech.

▶ Služba (§ 5 ZSSl)

- ▶ Za službu se považuje například příprava návrhů právních předpisů a zajišťování právní činnosti, přípravu návrhů koncepcí, strategií a programu, vytváření a správu informačních systémů veřejné správy, státní statistickou službu, ochranu utajovaných informací, zabezpečování obrany státu, zadávání veřejných zakázek, audit atd.
- ▶ Pro služební místo mohou být služebním předpisem stanoveny nejvýše 3 obory služby, a jde-li o služební místo představeného, nejvýše 4 obory služby
- ▶ Srov. nařízení vlády č. 1/2019 Sb., o oborech státní služby

Terminologie

▶ Představený (§ 9 ZSSl)

- ▶ Představeným je státní zaměstnanec, který je oprávněn vést podřízené státní zaměstnance, ukládat jim služební úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat výkon jejich služby a dávat jim k tomu příkazy
- ▶ Za představeného se za podmínek stanovených ZSSl považuje i fyzická osoba, která je oprávněna na základě zákona dávat státnímu zaměstnanci příkazy k výkonu služby; představeným může být i příslušník bezpečnostního sboru nebo voják z povolání
- ▶ Vedoucím služebního úřadu je ten, kdo podle jiného zákona stojí v čele tohoto správního úřadu a tento úřad řídí, bez ohledu na to, zda je státním zaměstnancem.

Terminologie

► Služební předpis (§ 11 ZSSl)

- Služební předpis stanoví organizační věci služby, vydává se písemně.
- Služební předpis je pro státního zaměstnance závazný; služební předpis je závazný i pro zaměstnance v pracovním poměru vykonávajícího činnosti podle § 5 ZSSl a pro osobu ve služebním poměru podle jiného zákona zařazenou k výkonu služby ve služebním úřadu.
- Služební úřad je povinen zajistit, aby tyto osoby byly se služebními předpisy řádně seznámeny a měly k nim zajištěn přístup.
- Služební předpisy vydává náměstek pro státní službu, vedoucí služebního úřadu, státní tajemník nebo personální ředitel sekce pro státní službu.
  - Náměstek pro státní službu může vydat služební předpis, který je závazný pro všechny státní zaměstnance s výjimkou RRTV, ČTÚ, ERÚ, ÚOHS, ÚOOÚ, SÚJB...
- Služební předpis nesmí být v rozporu s právním předpisem nebo služebním předpisem vydaným služebním orgánem v nadřízeném služebním úřadu nebo náměstkem pro státní službu.

Organizace státní služby

- Ústředním orgánem mělo být Generální ředitelství státní služby, nicméně tento orgán byl zrušen
- Jeho místo zaujala sekce pro státní službu (organizační jednotka Ministerstva vnitra - vedoucím je **náměstek pro státní službu**)
  - Náměstek pro státní službu může výkonem některých svých pravomocí pověřit **personálního ředitele sekce pro státní službu**
  - Zřizuje se pozice **státní tajemníků**, a to na ministerstvech a Úřadu vlády
- Náplň činnosti:
  - příprava návrhu systemizace služebních míst na základě návrhů služebních orgánů a vyhodnocování dodržování,
  - koordinace zpracování návrhů organizačních struktur služebních úřadů,
  - koordinace systému hodnocení státních zaměstnanců,
  - koordinace vzdělávání státních zaměstnanců a příprava vzdělávacích programů a rámcových pravidel pro vzdělávání státních zaměstnanců atd.
- Správní úřady se vnitřně člení na oddělení, odbory a sekce

Předpoklady vzniku služebního poměru

- ▶ Žadatel o přijetí do služebního poměru musí:
  1. být státním občanem České republiky (nebo občanem jiného členského státu Evropské unie nebo občanem státu, který je smluvním státem Dohody o Evropském hospodářském prostoru; žadatel, který není státním občanem České republiky, musí zkouškou u osoby, která jako plnoprávný člen Asociace jazykových zkušebních institucí v Evropě uskutečňuje touto asociací certifikovanou zkoušku z českého jazyka jako cizího jazyka, prokázat znalost českého jazyka)
  2. dosáhnout věku 18 let
  3. být plně svéprávný
  4. být bezúhonný (za bezúhonného se nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo pro trestný čin proti pořádku ve věcech veřejných z nedbalosti, pokud odsouzení nebylo zhlazeno nebo pokud se na pachatele nehledí, jako by nebyl odsouzen)
  5. dosáhnout stanoveného vzdělání
  6. mít potřebnou zdravotní způsobilost (§ 28 odst. 5 ZSSl - poskytovatel pracovnělékařských sl.)
- ▶ Do služebního poměru lze přijmout pouze osobu, u které lze předpokládat, že bude ve službě dodržovat demokratické zásady ústavního pořádku České republiky a řádně vykonávat službu (§ 22 ZSSl, srov. Nález Ústavního soudu sp. zn. [Pl. ÚS 21/14](#)).

Výběrové řízení

- ▶ Na obsazení volného služebního místa se koná výběrové řízení
- ▶ Výběrového řízení se může zúčastnit státní zaměstnanec nebo jiná osoba za podmínek zákonem
  - ▶ Státní zaměstnanec podá služebnímu orgánu žádost o zařazení na služební místo nebo jmenování na služební místo představeného, které má být na základě výběrového řízení obsazeno
  - ▶ Jiná osoba podá služebnímu orgánu žádost o přijetí do služebního poměru, jejíž součástí je též žádost o zařazení na služební místo nebo jmenování na služební místo představeného, které má být na základě výběrového řízení obsazeno
- ▶ Bez výběrového řízení lze obsadit služební místo jen ve výjimečných případech (§ 47, § 49 odst. 2 až 5, § 51 odst. 5 nebo 6, § 61, 67, § 70 ZSSl) nebo v případě zařazení státního zaměstnance na služební místo uvolněné v souvislosti s vysláním k výkonu služby v zahraničí (x představený)
- ▶ Výběrové řízení vyhláší služební orgán na úřední desce, dále se zveřejní v informačním systému o státní službě. Právní účinky má zveřejnění na úřední desce

Přijetí do služebního poměru

- ▶ O přijetí žadatele zvoleného na základě výběrového řízení do služebního poměru vydá služební orgán **rozhodnutí o přijetí, nebo o zařazení na služební místo**, pokud úspěšný žadatel už je státním zaměstnancem
- ▶ Na přijetí do služebního poměru, zařazení na služební místo a na jmenování na služební místo představeného **není právní nárok**
- ▶ Služební poměr **vzniká dnem, který je uveden v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru**
- ▶ Nenastoupí-li státní zaměstnanec do služby v den, který je uveden v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru, aniž by mu v tom bránila závažná překážka, nebo neuvědomí-li služební orgán o vzniku této překážky do 7 dnů, služební orgán **rozhodnutí o přijetí do služebního poměru zruší s účinky ode dne vzniku služebního poměru (§ 31/2 ZSSl)**

Služební poměr na dobu (ne)určitou

- ▶ Služba se vykonává ve služebním poměru na dobu **neurčitou** nebo na dobu **určitou**, státní zaměstnanci vykonávají službu *zpravidla ve služebním poměru na dobu neurčitou*
- ▶ Do služebního poměru na dobu **určitou** se vždy přijme osoba, která dosud úspěšně **nevykonala úřednickou zkoušku**
- ▶ Na dobu určitou lze přijmout osobu rovněž v případech tehdy, je-li třeba nahradit dočasně nepřítomného zaměstnance
- ▶ Další případy, ve kterých lze s ohledem na zvláštní povahu služby přijmout osobu do služebního poměru na dobu určitou, stanoví vláda nařízením (**nařízení vlády č. 137/2015 Sb.**)
  - ▶ *Např. časově omezený úkol, zahraniční služba, zajištění plnění úkolů zaměstnance s povolenou kratší služební dobou*

Služební slib

- ▶ Státní zaměstnanec musí složit **služební slib** v den nástupu do služby
  - „*Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu státní služby se budu řídit právními a služebními předpisy a v souladu s nimi příkazy představených. Své povinnosti budu vykonávat řádně, nestranně, svědomitě, odborně a v zájmu České republiky, nebudu zneužívat postavení státního zaměstnance a budu se chovat a jednat tak, aby nebyla ohrožena důvěra ve státní službu.*“
- ▶ Služební slib se skládá před služebním orgánem
- ▶ Služební slib je složen, jestliže po přečtení slibu prohlásí státní zaměstnanec „*Tak slibuji!*“ a podepíše se na úředním záznamu o složení služebního slibu. Bylo-li složení služebního slibu odmítnuto nebo byl-li složen služební slib s výhradou, služební poměr se považuje od počátku za neexistující

Rozhodnutí o přijetí do služebního poměru

ROZHODNUTÍ

o přijetí do služebního poměru a zařazení na služební místo

na základě žádosti o přijetí do služebního poměru, kterou podal pan Bc. Jan Novák, narozen dne 1. 1. 1980 v Olomouci, trvale bytem Tř. 17 Listopadu 8, 771 11 Olomouc (dále jen „žadatel“) podle § 190 odst. 1 písm. c) zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě (dále jen „zákon o státní službě“), jsem jako příslušný služební orgán podle § 10 odst. 1 písm. e) zákona o státní službě a na základě § 190 odst. 3 ve spojení s § 23 odst. 1 zákona o státní službě rozhodl takto:

- I. přijímám podle § 190 odst. 1 zákona o státní službě žadatele do služebního poměru na dobu neurčitou;
- II. zařazuji podle § 23 odst. 1 zákona o státní službě žadatele
  - a) na služební místo: odborný referent územního plánování
  - b) v oboru/oborech služby: Bydlení, územní plánování a stavební řád (44.),
  - c) se služebním označením: odborný referent;
- III. služební poměr žadatele vzniká ke dni 27. dubnu 2020, dnem nástupu do služby na služebním místě je 27. dubna 2020;
- IV. služba bude vykonávána u Ministerstva pro místní rozvoj se služebním působišťem v Olomouci;
- V. povoluji žadateli podle § 99 odst. 3 ve spojení s § 116 odst. 2 zákona o státní službě kratší služební dobu, a to v rozsahu 35 hodin týdně

Rozhodnutí o přijetí do služebního poměru

VI. žadatele dále

a) podle § 198 odst. 1 zákona o státní službě a podle přílohy č. 1 zákona o státní službě zařazují do 6. platové třídy s tím, že žadateli přísluší platový tarif stanovený podle stupnice platových tarifů uvedené v § 2 odst. 1 nařízení vlády č. 304/2014 Sb., o platových poměrech státních zaměstnanců (dále jen „nařízení č. 304/2014 Sb.“),

b) podle § 198 odst. 1 zákona o státní službě zařazují do 4. platového stupně a

c) určí mu plat v celkové výši 24.380 Kč, který tvoří

1. platový tarif ve výši 17.480 Kč,
2. osobní příplatek ve výši 3.800 Kč,
3. příplatek za službu ve ztíženém pracovním prostředí 2.300 Kč podle § 5 nařízení č. 304/2014 Sb. a
4. zvláštní příplatek ve výši 800 Kč podle § 6 nařízení č. 304/2014 Sb.

Odůvodnění (...)

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání u (označení služebního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal), a to do 15 dnů ode dne jeho oznámení. Odvolání proti tomuto rozhodnutí nemá v souladu s § 168 odst. 2 zákona o státní službě odkladný účinek

V Olomouci dne 20. 4. 2020, oprávněná úřední osob + podpis a otisk úředního razítka

Nepřijetí do služebního poměru

- ▶ V případě nepřijetí do služebního poměru se vydá rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přijetí
- ▶ Proti tomuto rozhodnutí je možné podat opravný prostředek v podobě odvolání. Následně o něm bude rozhodovat nadřízený služební orgán (§ 162 odst. 4 ZSSJ)
- ▶ Pokud by ani v tomto případě nebyl žadatel úspěšný, může se obrátit s žalobou proti rozhodnutí na správní soudy
- ▶ Do služebního poměru nelze přijmout osoby uvedené v § 33 ZSSJ
  - ▶ *Např. justiční či právní čekatel, poslanec, senátor, prezidenta ČR, člena vlády, vedoucího Úřadu vlády, soudce a asistenta soudce Ústavního soudu...*

Úřednická zkouška

- ▶ Hlavní povinností státního zaměstnance je úspěšné složení úřednické zkoušky. Jde o nezbytný předpoklad pro přijetí do služebního poměru na dobu neurčitou
- ▶ Písemné vyznění alespoň 21 předem o termínu a místě konání
  - ▶ **Písemná část:** znalosti z oblasti veřejné správy, práv a povinností, etiky...
  - ▶ **Zvláštní část:** před odbornou komisí, odborné předpoklady pro výkon služby
- ▶ Opakování úřednické zkoušky k písemné žádosti, možnost jen jednou
- ▶ Průběžné vzdělávání úředníků: vstupní vzdělávání, průběžné vzdělávání, vzdělávání představených, jazykové vzdělávání
  - ▶ Prohlubování vzdělání státního zaměstnance se považuje za výkon služby, za který přísluší státnímu zaměstnanci plat

Změna služebního poměru

- ▶ Změna v obsahu služebního poměru může nastat například:
  - ▶ přeložením
  - ▶ zařazením na jiné služební místo
  - ▶ odvoláním ze služebního místa představeného
  - ▶ vysláním k výkonu zahraniční služby
  - ▶ zproštění výkonu služby na základě usnesení o zahájení trestního stíhání
  - ▶ zastupováním
  - ▶ zkrácením služební doby apod.
- ▶ Další změny jsou uvedeny v § 44 a násl. ZSSJ

Zánik služebního poměru

- ▶ **Zánik poměru ze zákona (§ 74 ZSSl)**
  - ▶ Jedná se například o případy, kdy byl státní zaměstnanec pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin
- ▶ **Ukončení služebního vztahu služebním orgánem**
  - ▶ Půjde zejména o situace, kdy státní zaměstnanec přestane splňovat požadavky na výkon služby
- ▶ **Ukončení služby na žádost samotného státního zaměstnance**
- ▶ **Uplynutím doby služebního poměru na dobu určitou (§ 20 ZSSl)**
- ▶ **Smrtí státního zaměstnance či prohlášením za mrtvého**

Nezákonné skončení služebního poměru

- ▶ Je-li pravomocné rozhodnutí o skončení služebního poměru zrušeno pro nezákonnost, služební poměr státnímu zaměstnanci neskončil a má nárok na plat ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o skončení služebního poměru, a to až do doby jeho zařazení k výkonu služby
- ▶ Tím není dotčeno skončení služebního poměru, pokud uplynula lhůta zařazení státního zaměstnance mimo výkon služby, tato lhůta začíná běžet ode dne právní moci rozhodnutí o skončení služebního poměru
- ▶ Oznámi-li státní zaměstnanec písemně služebnímu úřadu, že nehodlá ve službě pokračovat, postupuje se při skončení služebního poměru podle § 73 ZSSl. V takovém případě má zaměstnanec nárok na plat do dne nabytí právní moci rozhodnutí podle § 73 ZSSl

Povinnosti státních zaměstnanců

- ▶ Státní zaměstnanec je podle § 77 odst. 1 ZSSl povinen:
  - ▶ a) zachovávat při výkonu služby věrnost České republiky,
  - ▶ b) vykonávat službu nestranně, v mezích svého oprávnění a zdržet se při výkonu služby všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v jeho nestrannost,
  - ▶ c) při výkonu služby dodržovat právní předpisy vztahující se k jejímu výkonu, služební předpisy a příkazy k výkonu služby,
  - ▶ d) plnit služební úkoly osobně, řádně a včas,
  - ▶ e) prohlubovat si vzdělání podle pokynů služebního orgánu,
  - ▶ f) dodržovat služební kázeň,
  - ▶ g) poskytovat informace o činnosti služebního úřadu podle zákona o svobodném přístupu k informacím, jestliže to patří k jeho služebním úkolům,
  - ▶ h) zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dověděl při výkonu služby, a které v zájmu služebního úřadu nelze sdělovat jiným osobám; to neplatí, pokud byl této povinnosti zproštěn; povinnost zachovávat mlčenlivost, která státnímu zaměstnanci vyplývá z jiného zákona, není dotčena,
  - ▶ i) zdržet se jednání, které by mohlo vést ke střetu veřejného zájmu se zájmy osobními, zejména nezneužívat informaci nabytých v souvislosti s výkonem služby ve prospěch vlastní nebo jiného, jakož i nezneužívat postavení státního zaměstnance,
  - ▶ j) v souvislosti s výkonem služby nepřijímat dary nebo jiné výhody v hodnotě přesahující částku 300 Kč, s výjimkou darů nebo výhod poskytovaných služebním orgánem,

Povinnosti státních zaměstnanců

- ▶ Státní zaměstnanec je podle § 77 odst. 1 ZSSl povinen:
  - ▶ k) oznámit služebnímu orgánu, že je proti němu zahájeno trestní stíhání a v jaké věci,
  - ▶ l) zastupovat představeného nebo státního zaměstnance na služebním místě zařazeném ve vyšší platové třídě,
  - ▶ m) vykonávat službu ve výběrové komisi, zkušební komisi, při smírčím řízení, v kárné komisi a v dalších orgánech zřízených služebním orgánem podle služebního předpisu,
  - ▶ n) zachovávat pravidla slušnosti vůči představeným, ostatním státním zaměstnancům a zaměstnancům ve správním úřadu a při úředním jednání,
  - ▶ o) plně využívat služební dobu k výkonu služby,
  - ▶ p) řádně hospodařit s prostředky svěřenými mu služebním úřadem a střežit a ochraňovat majetek, který mu byl svěřen, před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím,
  - ▶ q) při výkonu služby z jiného místa vykonávat službu pouze na místě sjednaném v dohodě o výkonu služby z jiného místa a dodržovat podmínky sjednané v této dohodě,
  - ▶ r) při úředním ústním nebo písemném jednání s fyzickými osobami nebo právnickými osobami sdělit své jméno, popřípadě jména, a příjmení, služební označení a název organizačního útvaru služebního úřadu, v němž je zařazen,
  - ▶ s) vykonávat službu při odvrácení živelní pohromy nebo jiného hrozícího nebezpečí anebo se podílet na zmírnění jejich bezprostředních následků,
  - ▶ t) dodržovat pravidla etiky státního zaměstnance vydaná služebním předpisem.

Povinnosti státních zaměstnanců

- ▶ Povinnosti podle odstavce 1 písm. a) a h) až k) je povinen státní zaměstnanec dodržovat, i když nevykonává službu
- ▶ Víra, náboženství ani politické nebo jiné smýšlení státního zaměstnance nesmějí být na újmu řádného a nestranného výkonu jeho služby
- ▶ Povinnosti zachovávat mlčenlivost o služebních věcech může státního zaměstnance zprostit služební orgán

Povinnosti představených

- ▶ **Představený** je podle § 78 ZSSl dále povinen:
  - ▶ a) řídit a kontrolovat výkon služby podřízenými státními zaměstnanci, průběžně hodnotit výkon služby státních zaměstnanců a podílet se na jejich služebním hodnocení,
  - ▶ b) zachovávat pravidla slušnosti vůči podřízeným státním zaměstnancům a zaměstnancům,
  - ▶ c) plnit vůči podřízeným zaměstnancům povinnosti vedoucího zaměstnance podle zákoníku práce,
  - ▶ d) poskytovat podřízeným státním zaměstnancům informace potřebné pro řádný výkon jejich služby.

Práva státních zaměstnanců

- ▶ Státní zaměstnanci, kteří vykonávají službu v mezích oprávnění stanovených jinými právními předpisy, tímto zákonem a služebními předpisy, mají právo, aby jim služební úřad, v němž vykonávají službu, **poskytoval podporu při výkonu služby**
- ▶ Bude-li vůči státnímu zaměstnanci **podána stížnost**, že porušil povinnosti, které státním zaměstnancům vyplývají ze zákona, musí služební orgán záležitost, která je předmětem stížnosti, **řádně přezkoumat a včas vyřídit** a státního zaměstnance o **výsledku jejího vyřízení vyrozumět**

Práva státních zaměstnanců

- ▶ Státní zaměstnanci mají podle § 79 odst. 2 ZSSl zejména právo:
  - ▶ a) na vytvoření podmínek pro řádný výkon služby,
  - ▶ b) na to, aby mu byla ve služebním úřadu k dispozici odborná literatura vztahující se k jím vykonávanému oboru služby,
  - ▶ c) na veřejné užívání služebního označení státního zaměstnance včetně služebního označení představeného nebo služebního orgánu,
  - ▶ d) na prohlubování vzdělání,
  - ▶ e) na plat a platový postup; platová třída státního zaměstnance odpovídá služebnímu místu v oboru služby, na které je státní zaměstnanec zařazen nebo jmenován; změnu služebního místa spojenou se snížením platové třídy lze bez souhlasu státního zaměstnance provést jen v případech stanovených tímto zákonem nebo na základě zákona, kterým se mění působnost služebního úřadu,
  - ▶ f) odmítnout vyřizovat služební úkoly, které nepatří do oboru služby, v němž vykonává službu; to neplatí, spadá-li služební úkol do působnosti organizačního útvaru, v němž je zařazen jeho služební místo,
  - ▶ g) odmítnout splnit služební úkol, který má podle jiného právního předpisu, služebního předpisu nebo příkazu splnit osobně představený; to neplatí v případě zastupování,
  - ▶ h) podat ve věcech výkonu služby a služebních vztahů stížnost,
  - ▶ i) domáhat se zákonným způsobem svých práv vyplývajících ze služebního poměru.

Práva státních zaměstnanců

- ▶ **Omezení některých práv státních zaměstnanců (§ 80 a násl. ZSSl):**
  - ▶ Zákaz funkce představeného v politické straně nebo hnutí
  - ▶ Zákaz členství státního zaměstnance v řídicích nebo kontrolních orgánech podnikatelských právnických osob s výjimkou vyslání do takového orgánu
  - ▶ Zákaz konkurence (pro služební místa stanovená předpisem vlády)
    - ▶ Stanoví se rozhodnutím o jmenování, max. na 1 rok po skončení, prodloužení dohodou
- ▶ **Právo státního zaměstnance podat stížnost (§ 157 ZSSl)**
  - ▶ Státní zaměstnanec může podat ve věcech výkonu služby a ve věcech služebního poměru, s výjimkou věcí podle § 159 odst. 2 písm. j) ZSSl, písemnou stížnost služebnímu orgánu
  - ▶ Stížnost státního zaměstnance musí být vyřízena písemně nejpozději do 30 dnů od jejího podání (představený nebo služební orgán, ledaže je vůči němu)

Odpovědnost státních zaměstnanců

- ▶ **Státní zaměstnanci jsou odpovědni následovně:**
  - ▶ a) Odpovědnost za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem
  - ▶ b) Trestněprávní odpovědnost
  - ▶ c) Kárná odpovědnost

Kárná odpovědnost

► Služební kázeň (§ 87 ZSSl)

- Služební kázní se rozumí řádné plnění povinností státního zaměstnance vyplývajících mu z právních předpisů, které se vztahují ke službě v jím vykonávaném oboru služby, ze služebních předpisů a z příkazů.

► Kárné provinění (§ 88 ZSSl)

- Zaviněné porušení služební kázně je kárným proviněním.
- Drobné nedostatky ve službě může představený nebo služební orgán vyřídit tak, že je státnímu zaměstnanci ústně nebo písemně vytkne. Písemná výtka se založí do osobního spisu státního zaměstnance na dobu 1 roku; po uplynutí této doby se z osobního spisu státního zaměstnance vyřadí

Kárná odpovědnost

► Kárné opatření (§ 89 ZSSl)

- Za kárné provinění lze uložit státnímu zaměstnanci kárné opatření.
- Kárným opatřením je (i.) písemná důtka, (ii.) snížení platu až o 15 % na dobu až 3 kalendářních měsíců, (iii.) odvolání ze služebního místa představeného, nebo (iv.) propuštění ze služebního poměru.
- Při určení druhu kárného opatření se přihlédne k závažnosti kárného provinění, zejména ke způsobu jeho spáchání, k významu a rozsahu jeho následků, k okolnostem, za nichž bylo spácháno, k míře zavinění, pohnutkám, dosavadnímu přístupu státního zaměstnance k dodržování služební kázně a k tomu, zda mu již za kárné provinění bylo v minulosti uloženo kárné opatření.
- Kárné opatření odvolání ze služebního místa představeného nebo propuštění ze služebního poměru lze uložit jen za zvlášť závažné kárné provinění, zejména pokud státní zaměstnanec porušoval služební kázeň dlouhodobě, svým jednáním způsobil zvlášť závažný následek nebo jednal ze zavrženíhodných pohnutek.

Kárná odpovědnost

► Kárné opatření (§ 89 ZSSl)

- Za více kárných provinění státního zaměstnance projednaných ve společném řízení se uloží kárné opatření podle nejzávažnějšího kárného provinění.
- Kárné opatření nelze uložit, byl-li státní zaměstnanec za týž skutek pravomocně potrestán soudem nebo jiným správním orgánem.
- Od uložení kárného opatření lze v rozhodnutí o kárném provinění upustit, jestliže k nápravě státního zaměstnance postačí samotné projednání kárného provinění.
- Rozhodnutí o uložení kárného opatření, které je v právní moci, se založí do osobního spisu státního zaměstnance.

Kárná odpovědnost

► Kárná komise (ZSSl)

- Kárné řízení probíhá u kárných komisí prvního a druhého stupně.
- Kárné komise **prvního stupně** se zřizují ve služebním úřadu, jestliže v něm službu vykonává alespoň 25 státních zaměstnanců. Pokud ve služebním úřadě vykonává službu menší počet státních zaměstnanců, je příslušná kárná komise zřízená u nadřízeného služebního úřadu.
- Kárná komise **druhého stupně** se zřizuje v Ministerstvu vnitra.

► Zánik kárně odpovědnosti (§ 90 ZSSl)

- Kárná odpovědnost státního zaměstnance za kárné provinění zaniká, jestliže do 1 roku od jeho spáchání nebylo zahájeno kárné řízení.

Služební hodnocení

- ▶ Nadřízení musí pravidelně hodnotit své podřízené, a to jednou za rok
- ▶ Hodnotí se čtyři kategorie:
  - ▶ oblast znalostí a dovedností státního zaměstnance,
  - ▶ jeho výkon služby (zejména z hlediska správnosti, rychlosti a samostatnosti),
  - ▶ dodržování služební kázně z jeho strany a
  - ▶ výsledky jeho průběžného vzdělávání
- ▶ První služební hodnocení se provede nejpozději do 6 měsíců od uplynutí zkušební doby, ne však dříve než po 60 odsloužených dnech
- ▶ Obsahuje-li služební hodnocení státního zaměstnance závěr o tom, že ve službě dosahoval **nevyhovujících výsledků**, další služební hodnocení se provede vždy po uplynutí 90 odsloužených dnů ode dne seznámení státního zaměstnance s předchozím služebním hodnocením
- ▶ Námitky proti služebnímu hodnocení - do 15 dnů (§ 156a ZSSl)

Užití zákoníku práce na služební poměry

- ▶ Zákaz diskriminace a rovné zacházení se zaměstnanci
- ▶ Služební doba a přestávky ve službě, stanovená týdenní služební doba, rozvržení služební doby, pružné rozvržení služební doby, služební pohotovost, služba přesčas a v noční směně
- ▶ Dovolená a dodatková dovolená
- ▶ Služební volno pro překážky ve službě + NV č. 135/2015 Sb. (např. doprovod dítěte v první den povinné školní docházky, promoce atp.)
- ▶ Náhrada platu pro překážky ve službě na straně služebnímu úřadu
- ▶ Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
- ▶ Odpovědnost zaměstnance za škodu, odškodňování zaměstnanců...

Řízení ve věcech státní služby

- ▶ Jde zejména o řízení ve věcech služebního poměru (vznik, změny, skončení), odměňování, kárné odpovědnosti aj.
- ▶ Svojí povahou se jedná o správní řízení se subsidiárním využitím správního řádu (§ 160 ZSSl)
  - ▶ Zvláštní ustanovení pro výběrové řízení (§ 164 ZSSl, nepoužije se § 146 SŘ → řízení o výběru žádosti)
- ▶ Účastníkem řízení je žadatel o přijetí do služebního poměru nebo státní zaměstnanec
- ▶ Odvolací řízení - kárná komise druhého stupně / nadřízený služební orgán (§ 162 odst. 4 ZSSl)

Řízení ve věcech státní služby

- ▶ Odvolací řízení - kárná komise druhého stupně / nadřízený služební orgán (§ 162 odst. 4 ZSSl):
  - ▶ Nadřízeným služebním orgánem je
    - ▶ a) náměstek pro státní službu vůči vedoucímu služebního úřadu, který nemá nadřízený služební úřad, státnímu tajemníkovi, personálnímu řediteli sekce pro státní službu a ve věcech, v nichž rozhodl náměstek pro státní službu,
    - ▶ b) vedoucí služebního úřadu vůči vedoucímu podřízeného služebního úřadu,
    - ▶ c) státní tajemník vůči vedoucímu služebního úřadu podřízeného ministerstvu,
    - ▶ d) kárná komise druhého stupně ve věcech, v nichž rozhodla kárná komise druhého stupně

Řízení o zrušení služebního předpisu

- ▶ Řízení podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
- ▶ Podává náměstek ministra vnitra pro státní službu **do 30 dnů** ode dne marného uplynutí lhůty pro zjednání nápravy k **Městskému soudu v Praze**
- ▶ Služební předpis:
  - ▶ Nesmí být v rozporu s právním předpisem nebo služebním předpisem vydaným nadřízeným služebním orgánem nebo náměstkem ministra vnitra pro státní službu
  - ▶ Nadřízený služební orgán vyzve ke zjednání nápravy a pozastaví účinnost - rozhodnutí o pozastavení účinnosti se zruší zjednáním nápravy
  - ▶ Nejedná-li služební orgán nápravu do 30 dní, nadřízený služební orgán služební předpis zruší

Řízení o zrušení služebního předpisu

- ▶ Služební předpis:
  - ▶ Pokud služební orgán nemá nadřízený služební orgán nebo je nečinný, vyzve náměstek MV služební orgán ke zjednání nápravy a pozastaví účinnost (pokud zjedná nápravu, rozhodnutí o pozastavení účinnosti se zruší)
  - ▶ Nejedná-li nápravu, podá náměstek do 30 dnů od marného uplynutí lhůty ke zjednání nápravě návrh na zrušení služebního předpisu správnímu soudu
  - ▶ Jestliže soud tento návrh odmítne, zamítne nebo řízení zastaví, pozbývá rozhodnutí náměstka pro státní službu o pozastavení účinnosti služebního předpisu platnosti dnem, kdy rozhodnutí soudu nabude právní moci

Řízení o zrušení služebního předpisu

- ▶ **Návrh na zrušení služebního předpisu**
  - ▶ Obecné náležitosti (§ 37 SŘS)
  - ▶ Návrhové body - skutkové a právní body, ze kterých vyplývá nezákonnost
    - ▶ Návrhové body nelze dále rozšiřovat na dosud nenapadené části služebního předpisu
  - ▶ Soud je vázán důvody, ve věci samé rozhoduje rozsudkem
  - ▶ Dojde-li soud k závěru, že služební předpis nebo jeho část je v rozporu se zákonem, nebo že ten, kdo jej vydal, překročil meze své působnosti a pravomoci, anebo že služební předpis nebyl vydán zákonem stanoveným způsobem, služební předpis nebo jeho část zruší dnem, který v rozsudku určí. Není-li návrh důvodný, soud jej zamítne.
  - ▶ Bylo-li na základě služebního předpisu, který byl zrušen, nebo bylo-li na základě části služebního předpisu, která byla zrušena, rozhodnuto o kárném opatření a toto rozhodnutí nabylo právní moci, ale nebylo dosud vykonáno, je zrušení takového služebního předpisu nebo jeho části **důvodem pro obnovu řízení** podle ustanovení příslušného procesního předpisu.
  - ▶ Práva a povinnosti z právních vztahů vzniklých před zrušením služebního předpisu nebo jeho části zůstávají nedotčena.

Použití pracovního poměru

- ▶ **1) Indispozice státního zaměstnance (§ 178 odst. 1 ZSSl)**
  - ▶ Služební orgán může obsadit služební místo osobou v pracovním poměru na dobu určitou podle pracovněprávních předpisů, jestliže **státní zaměstnanec dočasně nevykonává službu** na služebním místě po dobu **delší než 1 kalendářní měsíc**
- ▶ **2) Stávající úředník nesplňující požadavky (§ 178 odst. 2 ZSSl)**
  - ▶ Služební orgán může **obsadit služební místo, s výjimkou služebního místa představeného**, postupem podle předchozího odstavce též osobou, která nesplňuje vzdělání stanovené pro služební místo, v případě, že
    - ▶ a) v uplynulých 10 letech vykonávala činnosti podle § 5 nebo činnosti obdobné nejméně po dobu 4 let, nebo
    - ▶ b) splňuje vzdělání stanovené pro služební místo zařazené v platové třídě o 1 platovou třídu nižší, nebo
    - ▶ c) získává studiem vzdělání stanovené pro služební místo, které se shoduje se stanoveným odborným zaměřením vzdělání.
  - ▶ Zkušební doba v trvání 6 měsíců (+ celodenní překážky v práci a dovolená)

Použití pracovního poměru

► 3) Ohrožení výkonu působnosti služebního úřadu (§ 178/ 4 ZSSL)

- Je-li vážně ohrožen řádný výkon působnosti služebního úřadu, může služební orgán obsadit služební místo, s *výjimkou služebního místa představeného*, osobou v pracovním poměru na dobu určitou podle pracovních předpisů, a to s trváním do doby, než bude toto místo obsazeno státním zaměstnancem postupem podle § 24 odst. 1 nebo 5 ZSSL, nejdéle však na 6 měsíců
- Se zaměstnancem uvedeným v § 178 odst. 1, 2 a 4 ZSSL se sjednají **požadované činnosti jako druh práce** v pracovní smlouvě a přísluší mu **plat podle části deváté**. Takovému zaměstnanci se na žádost umožní vykonat úřednickou zkoušku.

Použití pracovního poměru

► 4) Neobsaditelnost služebního místa státním Zcem (§ 178a)

- Služební orgán může obsadit služební místo zařazené v 10. a vyšší platové třídě, s *výjimkou služebního místa představeného*, osobou v pracovním poměru na dobu určitou podle pracovních předpisů, která nesplňuje vzdělání stanovené pro služební místo, avšak dosáhla *alespoň středního vzdělání s maturitní zkouškou*
- Podmínkou postupu podle věty první je, že se jedná o služební místo, na jehož obsazení byla vyhlášena alespoň dvě výběrová řízení za sebou a na jejich základě **nebylo služební místo obsazeno**
- Stanoví se určitá doba trvání pracovního poměru: 9 let (předpoklad Mgr./Ing.), 6 let (předpoklad Bc. nebo DiS) nebo 5 let (je Bc. a předpoklad je Mgr./Ing.)

Použití pracovního poměru

- ▶ **4) Neobsaditelnost služebního místa státním Zcem (§ 178a)**
  - ▶ Zkušební doba 6 měsíců (+ celodenní absence)
  - ▶ Zec doloží do 2 let od vznik PP potvrzení o zápisu k požadovanému studiu
  - ▶ Pracovní poměr skončí rovněž dnem následujícím po dni, kdy se služební úřad dozví, že Zec ukončí studium jiným než řádným způsobem
  - ▶ Po dosažení stanoveného vzdělávání má Zec nárok na přijetí do služebního poměru, pokud písemně požádá o přijetí a splňuje předpoklady § 25/1 ZSSl
  - ▶ Pokud Zec po dokončení studia nevykonal úřednickou zkoušku, přijme se na dobu určitou v trvání 1 roku; po jejím složení změna na dobu neurčitou
  - ▶ Služební úřad kontroluje vzdělávání Zce, VŠ nebo VOŠ je jej povinna informovat k žádosti o sdělení průběhu informování (prolomení mlčenlivosti)

Informační systémy

- ▶ Informační systém o platech státních zaměstnanců (§ 179 ZSSl)
- ▶ Informační systém o státní službě (§ 180 ZZSl)
  - ▶ Ministerstvo vnitra, rejstřík státních Zců, evidence obsazovaných míst, portál pro přihlášení na úřednickou zkoušku, evidence úředních zkoušek...

Systematizace

- ▶ Systemizace vychází ze závazných pravidel pro organizaci služebních úřadů tak, aby byl zajištěn řádný výkon působnosti služebního úřadu, a stanoví pro každý služební úřad a) počet služebních míst státních zaměstnanců, kteří nejsou představenými, klasifikovaných platovými třídami, b) počet služebních míst představených klasifikovaných platovými třídami, c) objem prostředků na platy státních zaměstnanců, d) počet služebních míst, u kterých je s ohledem na ochranu veřejného zájmu nezbytným požadavkem státní občanství České republiky, e) počet služebních míst, u kterých se stanoví zákaz se po skončení služebního poměru přímo nebo nepřímo podílet na podnikání nebo jiné činnosti podnikatelů nebo být jejich společníkem nebo členem v oboru, který je shodný s příslušným oborem služby, nebo být v pracovním nebo obdobném poměru k podnikateli v takovém oboru (dále jen „zákaz konkurence“).
- ▶ Návrh systemizace vypracuje Ministerstvo vnitra v dohodě s Ministerstvem financí na základě návrhů služebních orgánů, které mu je v termínu stanoveném Ministerstvem vnitra předkládají prostřednictvím příslušných ústředních správních úřadů. Systemizaci schvaluje vláda na následující kalendářní rok
- ▶ Systematizace a systematizace pracovních míst (§ 184 a násl. ZSSl)

© Mgr. Jan Grepl 20211 | jan.grepl01@upol.cz

47

Systematizace

- ▶ Služební poměr dosavadních zaměstnanců k 1. 7. 2015 (§ 190 ZSSl)
- ▶ Nárok dosavadního zaměstnance na přijetí do služebního poměru, ačkoliv nesplňuje předpoklady pro přijetí (§ 190a ZSSl)
  - ▶ Vznikem služebního poměru platí, že vykonali úřednickou zkoušku, o čemž jim služební úřad vydá osvědčení
- ▶ Výjimka z předpokladu vzdělání (§ 201 ZSSl)

© Mgr. Jan Grepl 20211 | jan.grepl01@upol.cz

48

Doporučená literatura

- ▶ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě (účinnost 1. 1. 2015)
- ▶ PICHRT, Jan, KOPECKÝ, Martin, MORÁVEK, Jakub (eds.) *Služební vztahy a výkon závislé práce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 336 s.
- ▶ BĚLINA, Miroslav, PICHRT, Jan a kol. *Pracovní právo*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, 477 s. (kapitola XXII)
- ▶ Informace pro státní zaměstnance - Ministerstvo vnitra
- ▶ KAŠPAROVÁ, Irena. *Služební doba a doba odpočinku* [online]. Bulletin advokacie.cz, 30. června 2006 cit. [24. dubna 2020]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/sluzebni-doba-a-doba-odpocinku>>

Děkuji za pozornost 😊

jan.grepl01@upol.cz

Právní výhrada

Tento dokument i jeho jednotlivé části jsou předmětem ochrany coby autorské dílo. Zakazuje se tento dokument či jeho jednotlivé části kopírovat, předávat či jinak šířit bez písemného svolení autora (©).